

ПОНЯТТЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Андрій Ернестович ЯЦИНА,

здобувач ПВНЗ «Університет сучасних знань»

Взаємодія є основою будь-яких правовідносин. Автори філософського енциклопедичного словника зазначають, що фундаментальне значення категорії «взаємодія» для філософії і наукового пізнання зумовлене тим, що вся людська діяльність у реальному світі, практика, саме наше існування і відчуття його реальності (неілюзорності) ґрунтуються на різноманітних, передусім предметних взаємодіях, які людина здійснює і використовує як засіб пізнання, знаряддя дії, спосіб організації буття [0]. Отже, взаємодія – це ключова категорія для опису динаміки, у тому числі й правових процесів. Сектор безпеки та охорони як певна правова система може функціонувати лише у випадку ефективної взаємодії її складників. Як справедливо наголошує О.О. Кваша, будь-яка система є цілісною, в основі своєї має завжди певну структуру та наділена ієрархією причинно-наслідкових зв'язків і взаємодій. Категорія взаємодії є важливою ланкою між поняттями детермінізму (причинності) та системи [0, с. 32]. Тобто, взаємодія є тим зв'язком, який об'єднує всі елементи певної системи, що дозволяє досягнути визначеної мети.

Для того, щоб глибоко розглянути сутність та особливості взаємодії СБУ з іншими секторами безпеки та оборони, доцільно встановити зміст категорії «взаємодія». З урахуванням вищезазначеної значущості цього поняття, слід вказати на те, що означена категорія використовується для позначення багатьох явищ, соціальних, педагогічних, економічних, правових та ін. С.П. Кожушко зазначає, що взаємодія – це вихідне, родове поняття, яке охоплює процеси впливу об'єктів (суб'єктів) одне на одного, їхню взаємну обумовленість і взаємозміну: взаємний зв'язок соціальних явищ як на рівні суспільства у цілому, так і на рівні функціонування його окремих груп, індивідів. Вона охоплює всі види соціальних процесів і людської діяльності; виявляється в організації людьми спільних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності, досягнення спільної мети. Під час взаємодії відбувається обмін діями, зароджуються спорідненість, координація дій двох суб'єктів, а також стійкість їхніх інтересів, планування спільної діяльності, розподіл функцій тощо. За допомогою дій відбувається взаємне регулювання, взаємний контроль, взаємовплив, взаємодопомога [0]. Дослідник концентрує увагу на тому, що взаємодія передбачає як обумовлення спільної мети діяльності, так і планування, узгодження її форм, способів реалізації.

Кожна окрема сфера взаємодії має певні особливості. К.С. Фомічов до ознак взаємодії суб'єктів державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю з іншими суб'єктами відносить: певний вид публічного адміністрування (управління), що має різноплановий характер; спільна діяльність двох і більше публічних суб'єктів, або публічного та приватного

суб'єкта, один з яких є суб'єктом державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю; наявність спільної мети – забезпечення повноцінної участі осіб з інвалідністю у житті суспільства шляхом реалізації ними своїх прав та обов'язків; узгодженість дій та цілей суб'єктів такої взаємодії, оскільки внутрішньо-організаційна діяльність таких суб'єктів повинна бути орієнтована на досягнення спільної мети, інакше, якщо кожен суб'єкт, який бере участь у процесі, матиме різні і навіть суперечливі цілі, це призведе до помилкових рішень або зайвих фіскальних витрат [0, с. 342-343]. Тож, взаємодія публічних суб'єктів, наділених владними повноваженнями, має адміністративно-правовий характер, направленість на досягнення цілей, визначених законодавством.

На правовій урегульованості всіх аспектів взаємодії органів влади наголошує й О.В. Шпитко, який зазначає, що найбільш поширеними формами взаємодії слідчого з іншими учасниками кримінального провадження є процесуальні (передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України та іншими законодавчими актами форми взаємодії та правової компетенції її суб'єктів) та організаційні (непроцесуальні) – взаємозв'язок слідчого з іншими учасниками кримінального провадження, який регламентований нормами відомчих та підзаконних нормативно-правових актів [0, с. 128]. Отже, будь-яка форма взаємодії представників державно-владних органів з іншими суб'єктами має бути чітко врегульована правовими нормами. Також, О.В. Шпитко наголошує й на важливості провадження взаємодії за певними етапами та зазначає, що необхідно своєчасно визначити форму організаційно-управлінської структури взаємодії, виходячи із конкретно взятої ситуації, для чого слід сформулювати чіткі та конкретні завдання перед усіма суб'єктами взаємодії, узгодити планування, яке повинно визначати характер спільних і узгоджених дій, їх послідовність, зв'язок і строк проведення, а також правильно розподілити обов'язки відповідно до правової компетенції та функцій суб'єктів взаємодії [0, с. 125]. Подібний наголос в своєму дослідженні робить й Р.Б. Дзюба, який відмічає, що запобігання, профілактика та протидія правопорушенням ефективна лише в тому випадку, коли відбувається на постійній основі за використанням комплексну узгоджених та обраних з урахуванням поточних соціальних, політичних, економічних, правових та інших реалій інструментів. Відповідно до цього, взаємодія СБУ та суб'єктів правоохоронної діяльності повинна виражатись у чітко спланованій спільній діяльності. Вона має приймати найбільш ефективні форми та включати максимально дієві в конкретній системі координат інструменти [0, с. 489]. Автор зазначає, що вибір форм та методів взаємодії має бути заснований на основі детально вивчення тих обставин (економічних, соціальних, географічних та ін.), в яких така взаємодія має відбуватися для досягнення за її допомогою найкращих результатів [0, с. 490].

Підсумовуючі наведені визначення можемо аргументувати, що ключовими характеристиками категорії «взаємодія» є наступні: 1) носить динамічний характер; 2) наявність двох та більше учасників правовідносин; 3) урегульованість їх поведінки нормами права, переважно, адміністративного; 4) має чітко визначену мету, досягнення якої потребує вирішення пе-

вних завдань; 5) планомірність, наявність певних етапів провадження взаємодії; 6) віднаходить своє відображення у низці адміністративно-правових форм та методів.

Таким чином, взаємодія Служби безпеки України з іншими суб'єктами сектору безпеки та оборони — це форма узгодженого функціонування державних інституцій, що полягає у скоординованому використанні їхніх повноважень, ресурсів і інформаційних можливостей з метою забезпечення цілісності, ефективності та стійкості національної системи безпеки. Така співпраця забезпечує інтеграцію зусиль у протидії воєнним, розвідувально-диверсійним, терористичним, інформаційним і кібернетичним загрозам, сприяє реалізації принципу єдиного безпекового простору та посиленню державного потенціалу у сфері захисту суверенітету й територіальної цілісності України.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник. URL: <https://slovnyk.me/dict/fes/%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%8F>
2. Кваша О.О. Зміст і значення понять «взаємодія» та «система» у філософських і правових досліджень. *Держава і право*. Вип. 56. 2012. С. 32-38
3. Кожушко С.П. Взаємодія як філософське і психологічне поняття. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1221>
4. Фомічов К.С. Поняття та види взаємодії суб'єктів державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12. 2022. С. 340-343. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2022/79.pdf
5. Шпитко О.В. Форми та види взаємодії слідчого з іншими учасниками кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. Вип. 61. Т. 2. 2020. С. 125-128
6. Дзюба Р.Б. Принципи взаємодії Служби безпеки України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 2 (29). 2023. С. 487-494